

לא יסור שבט מיהודה הנהגה, רבנות וקהילה בתולדות ישראל

מחקרים

מוגשים לפרופ' שמעון שוורצפוקס

עורכים:

יוסף הקר ירון הראל

מוסד ביאליק • ירושלים

**THE SCEPTER SHALL NOT
DEPART FROM JUDAH:
LEADERSHIP, RABBINATE AND
COMMUNITY IN JEWISH HISTORY**

Studies Presented to Professor Simon Schwarzfuchs

Editors

Joseph R. Hacker Yaron Harel

The Bialik Institute • Jerusalem

תוכן העניינים

7	בשער הספר
	חלק א: מנהיגות, הנהגה וקהילה
	אברהם גרוסמן
11	תלמיד חכם כמנהיג ציבור במשנתו של רש"י
	בת-שבע אלברט
23	האם ניתן עוד לחקור את תולדות היהודים בעולם הנוצרי בימי-הביניים המוקדמים?
	אלישבע שטרית
47	מגורשים ותושבים במראש
	יצחק (אריק) זימר
71	מנהג "מתנת יד" ו"הזכרת נשמות"
	יוסף הקר
89	לדמותה של הנהגת קהל המוסתערבים בקהיר בסוף המאה השש-עשרה
	ירון בן-נאה
101	צדקה וחסד על גדות הבוספורוס: חברות גמילות חסדים של הקאיקג'יס באסתאנבול
	בן ציון שוורצבך
	עדות בלתי ידועה על חיי היהודים באירופה במאה הי"ח: מעטו של המרקוז
141	ז'ן-כפטיסט דה בויה רדז'נס
	אהרן גימאני
157	הנהגת הקהילות בתימן ובעיית העניים בעת החדשה
	ירון הראל
177	המאבק על משרת החכם באשי בקהילת זאכו בשנת 1911
	צילה הרשקו
189	ותיקי הרזיסטנס היהודי בצרפת ומאבקם על הנהגת הקהילה היהודית, 1944-1948

חלק ב: רבנות, רבנים וההלכה

חיים סולובייצ'יק

בירורים בהלכה של אשכנז הקדומה: (א) אגובארד, מגילת אחימעץ וההלכה
הארץ-ישראלית

207

אברהם (רמי) ריינר

מומר אוכל נבלות לתיאבון – פסול? משהו על נוסח ופירושו בידי רש"י

219

שמחה עמנואל

תשובה אחת ומשיבים שניים

229

שלמה שפיצר

חכמי התורה ולימוד התורה בהונגריה בימי הביניים

241

לאה בורנשטיין-מקובצק

שושלת לאניאדור כמעצבת ההנהגה והמשטר בקהילת חלב במאות ה-16 עד ה-18

251

ז'ראר נהון

חכם רפאל בן אלעזר מילרולה בבאיונה (1728–1741)

271

משה רוסמן

אתגר טרום-פמיניסטי למנהיגות הרבנית בפולין-ליטא במאה השמונה-עשרה:
הקדמת "תחנה אמהות" לשרה רבקה רחל לאה הורוויץ

301

שניאור זלמן ליימן

'איגרת שלומים' לרבי יחזקאל לנדא

317

מרדכי ברויאר ז"ל

תשובותיו של רב בגרמניה על השאלות שנפוליאון הציג ל"סנהדרין" שהקים

333

יוסף שרביט

רבנים צרפתיים בקהילה היהודית בקונסטנטיין (אלג'יריה): מפגש והתנגשות

353

מאיר הילדסהיימר

עם סגולה ואזרחי המדינה: ישראל ואומות העולם במשנתו של רבי אליהו גוטמאכר

367

משה עמאר

מועצת הרבנות במרוקו ומועצת הרבנות הראשית בישראל

385

שמעון שוורצפוקס – רשימת פרסומים

401

סיכומי המאמרים באנגלית

vii

Table of Contents

Part 1: Leadership, Authority and Community

Avraham Grossman The Rabbinic Scholar as Communal Leader in Rashi's View	11
Bat-Sheva Albert The Research of the Jewish Communities of the Early Medieval Christian World	23
Elisheva Shitrit Spanish Exiles and Native Jews in Marrakesh	47
Eric Zimmer The Customs of "Matnat Yad" and "Yizkor"	71
Joseph R. Hacker On the Character of the Cairo Mustaarib Community Leadership at the End of the Sixteenth Century	89
Yaron Ben-Naeh Charity and Benevolence on the Banks of the Bosphorus	101
Bertram Eugene Schwarzbach An Unexpected Testimony on Judaism in the Eighteenth Century: the Marquis d'Argens's <i>Lettres Chinoises</i>	141
Aharon Gaimani Community Leadership in Yemen and the Problem of Poverty in the Modern Era	157
Yaron Harel The Conflict over the Role of "Ḥaḥam Bashi" in the Zakho Community of Kurdistan	177
Tsilla Hershko The Veterans of the Jewish Resistance in France and the Parisian Jewish Leadership, 1944–1948	189

Part 2: Rabbinate, Rabbis and the Halacha

Haym Soloveitchik Agobard of Lyons, the Scroll of Aḥima'ats and the Palestinian Halacha in Early Medieval Ashkenaz	207
Abraham (Rami) Reiner “The Apostate (<i>Mumar</i>) Eats Unslaughtered Animals Out of Desire,” the Text and its Interpretation According to Rashi	219
Simcha Emmanuel One Question and Two Respondents	229
Shlomo Shpitzer Torah Scholars and the Study of Torah in Medieval Hungary	241
Leah Bornstein-Makovetski The Rabbinical Dynasty of the Laniado Family in Sixteenth to Eighteenth Century Halab, Syria	251
Gerard Nahon R. Rafael b. Elazar Meldola in Bayonna, 1728–1741	271
Moshe J. Rosman A Proto-Feminist Challenge to the Polish Rabbinate in the Eighteenth Century: The Introduction to “Tekhino Imohos” by Sarah Rebecca Rachel Leah Horowitz	301
Shnayer Z. Leiman Rabbi Ezekiel Landau’s “ <i>Iggeret Shelomim</i> ”	317
Mordechai Breuer z”l The Answers of a German Rabbi to Napoleon Bonaparte’s Questions	333
Joseph Sharvit French Rabbis in the Jewish Community of Constantine, Algeria: Confluence and Collision	353
Meir Hildesheimer Israel and the Nations in the Perception of R. Eliyahu Gutmacher	367
Moshe Amar The Rabbinical Council of Morocco and the Chief Rabbinate of Israel	385
A List of Publications by Simon Schwarzfuchs	401